

Independent lawyers, stronger democracies:
understanding why self-regulation matters

Sõltumatud advokaadid, tugevamad demokraatiad: miks on eneseregulatsioon oluline?

Mis on õiguselukutse eneseregulatsioon?

Õiguselukutse eneseregulatsioon võimaldab kutseorganitel või -ühendustel juhtida oma liikmeid viisil, mis kaitseb neid riigi või muude väliste surveajate lubamatu mõju eest.

Eneseregulatsioonil ei ole üht ainulaadset vormi, Euroopa riikides reguleerivad õiguselukutseid erinevad kombinatsioonid riiklikust ja

eneseregulatsioonist. Enamasti annab riik advokatuuride ja/või õigusliitude kätte kutseala praktika reguleerimise, pakkudes õigusraamistiku kutse-eeskirjade kehtestamiseks. Riigid tagavad ja kaitsevad ka mitmeid põhimõtteid, sealhulgas advokaadi ja kliendi vahelise konfidentsiaalsuse põhimõtet.

Miks on eneseregulatsioon vajalik?

Eneseregulatsioon kaitseb advokaate väliste mõjude eest, mis võiksid ohustada nende väärtuskindlust ja sõltumatust, mis on demokraatia toimimiseks hädavajalikud.

Paljudes maailma paigus seisavad advokaadid valitsuste või muude üksuste surve all, kes püüavad nende tööd kontrollida või mõjutada. Eneseregulatsioon toimib puhvrina sellise surve vastu, võimaldades advokaatidel tegutseda

oma klientide ja õigussüsteemi huvides. Eneseregulatsioon lubab advokaatidel teha oma töösõltumatult, mis on **tõhusa õigusnõustamise ja esindamise eeltingimus**. See seab üksikutest huvidest kõrgemaks õigussüsteemi terviklikkuse ning klientide õigused ja vajadused¹. Nii on eneseregulatsioon õiglase õigusemõistmise oluline alustala ning tagab ka advokaatide professionaalsuse ja kõrged standardid.

¹ Vaata ka: Euroopa Õiguselukutsete Aluspõhimõtete Harta, Printsipid (CCBE Charter of Core Principles of the European Legal Profession)

Millest koosneb õiguselukutsete eneseregulatsioon?

Eneseregulatsioon lubab kutseühendustel juhtida enda liikmete tegevust muu hulgas järgmistel viisidel:

→ **Kutse-eesitika kehtestamine:** Kutseühendus kehtestab nõudmised, mis reguleerivad advokaatide suhtlemist klientide, kohtute ja teiste osapooltega. Ühtsed standardid tagavad advokaatide väärtuskindluse, kliendi konfidentsiaalsuse, huvide konflikti vältimise ja pädeva esindamise.

→ **Kutsenõuete kehtestamine:** Õiguselukutsetele juurdepääsu reeglid, nagu haridus-, koolitus- ja kvalifikatsiooninõuded, tagavad advokaaditeenust osutavad vaid piisava ettevalmistuse ja kvalifikatsiooniga inimesed.

→ **Reeglite ja nõuete jõustamine:** Reeglite ja nõuete järgimise tagamine liikmete seas tagab kutseala väärtuskindluse ja klientide huvide parima kaitse. Eneseregulatsioon võimaldab nende reeglite pidevat jälgimist ja jõustamist.

→ **Täiendõppe nõuded:** Õigus areneb pidevalt, pidevalt lisandub uusi seadusi, kohtupraktikat ja õigustehnoloogiasid. Advokatuuride ja õigusliitude kehtestatud täiendõppenõuded hoiavad advokaatide teadmised ajakohased ning õigusteenuse kvaliteedi kõrge.

→ **Distsiplinaarmed:** Distsiplinaarmed on vajalikud kutsealase väärkäitumise või ebapädevuse juhtumite käsitlemiseks. Need kaitsevad nii ühiskonna huve, kutseala mainet kui õiglast õigusemõistmist.

Kokkuvõttes tagab õiguselukutsete eneseregulatsioon advokaatide kõrge kvalifikatsiooni ja advokaaditeenuse taseme. See hoiab avalikkuse usaldust õigussüsteemi vastu, kaitseb kutseala sõltumatust ja toetab õigusriigi põhimõtet — kõik need on toimiva demokraatia jaoks olulised.

Kuidas teenib eneseregulatsioon avalikkuse huve?

Rangetes ühiskondades kontrollivad valitsused advokatuuride, õigusliitude ja advokaatide tegevust, piirates seeläbi kodanike õigust tõhusale ja sõltumatule kaitsele, mis on oluline kaitseliin ebaõigluse ja omavoli vastu.

Õiguselukutsete eneseregulatsioon kaitseb ühiskonna huve mitmel moel:

→ **Sõltumatus kui eeltingimus klientide parimaks kaitsmiseks:** Eneseregulatsioon kaitseb advokaatide sõltumatust riikide või välise survegurite eest. Vaid sõltumatu advokaat saab nõustada, abistada või esindada kliente ilma diskrimineerimise, põhjendamatu takistamise või sekkumiseta, või allumata rünnakutele, ähvardustele, ahistamisele või hirmutamisele. See tagab seega õiglase ja sõltumatu õigusemõistmise (lisateavet sõltumatuse olulisuse kohta leiate [2021. aasta CCBE Euroopa Advokaatide Päeva käsiraamatust](#) “Pole õiglust ilma sõltumatute advokaatideta”).

→ **Vastutus:** Eneseregulatsioon annab ka sõltumatud mehhanismid advokaatide vastutusele võtmiseks eksimuste eest. See hõlmab distsiplinaarmenetlusi, mis tegelevad väärkäitumisega, kaitstes seeläbi kliente ja säilitades kutseala väärtuskindluse.

Kokkuvõte

CCBE valis eneseregulatsiooni 2024. aasta Euroopa advokaatide päeva teemaks, et selgitada eneseregulatsiooni olulisust ja selle seotust demokraatlike ühiskondade tervisega. Õigussüsteemi usaldusväärsus on ülioluline ning eneseregulatsiooni tähtsuse mõistmine aitab meil hinnata selle rolli õigussüsteemi tõhusa tagamisel.

→ **Tagatud teenuse kvaliteet :**

Eneseregulatsioon tagab, et õigust praktiseerivad vaid kvalifitseeritud isikud. Lisaks tagab eneseregulatsioon pideva enesetäienduse ja professionaalse arengu ning seeläbi klientidele kvaliteetse teenuse.²

→ **Muutustega toimetulek:** See paindlikkus võimaldab õigusmaastiku muutustele reageerides õigeaegselt uuendada regulatsioone ja tavasid, tagades ühtlasi õigusemõistmise ja õigusriigi sõltumatuse ning terviklikkuse, mis kõik on demokraatia toimimiseks olulised.

Rohkem infot 2024.a Euroopa advokaatide päeva kohta: www.ccbe.eu.

² Vaata ka: [Joint CCBE-FBE Conference on Self-Regulation & Quality in the Legal Profession - Lisbon - 25.10.2019](#)

MATERJALID

- [CCBE Model Code of Conduct for European Lawyers \(2021\)](#)
- [CCBE Code of Conduct for European Lawyers \(2019\)](#)
- [CCBE Charter of Core Principles of the European Legal Profession \(2006\)](#)
- [Joint CCBE-FBE Conference on Self-Regulation & Quality in the Legal Profession – Lisbon \(25.10.2019\)](#)

EL JA RAHVUSVAHELISED

- [United Nations Basic Principles on the Role of Lawyers \(1990\)](#)
- Council of Europe Recommendation Rec(2000)21 on the freedom of exercise of the profession of lawyer

KOHTUPRAKTIKA

Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktika:

- [Wouters Case C-309/99: Wouters v. Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten \(2002\)](#): This landmark case examines the compatibility of self-regulatory measures with EU competition law.
- [Ordre des barreaux Case C-305/05: Ordre des barreaux francophones et germanophone and Others v. Council \(2007\)](#): This case explores the autonomy of legal professions and their self-regulation within the EU legal framework.

Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktika:

- [Morice v. France \(2015\)](#)